Vantaan käräjäoikeus
PL 194
01301 Vantaa

LAUSUNTO
11.9.2018

Asia:

HE 71/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakivaliokunnalle

Täytäntöönpanon jakaminen

Esityksessä ehdotetaan täytäntöönpanon jakamista laajaan täytäntöönpanoon, erityistäytäntöönpanoon ja perustäytäntöönpanoon. Perustäytäntöönpanoa ei ole tarkoitus järjestää osaksi laajan täytäntöönpanomenettelyn alueellista organisaatiota. Valtakunnallisessa perustäytäntöönpanossa vastaavan ulosottomiehen määräytyminen ei olisi riippuvainen vastaajan asuin- tai kotipaikan sijainnista.

Jos perustäytäntöönpanossa todettaisiin, että asiassa tulisi laatia velallisen henkilökohtaista läsnäoloa edellyttävä ulosottoselvitys tulisi asia esityksen mukaan siirtää perustäytäntöönpanosta laajaan täytäntöönpanoon. Kun tämä toimenpide on saatettu loppuun olisi asia siirrettävissä takaisin perustäytäntöönpanoon toistuvaistulon ulosmittausta varten. Mikäli velalliselle tulisi vireille vaikkapa häätöasia tulisi asia taas siirtää takaisin laajaan täytäntöönpanoon ja niin edelleen.

Saman velallisen asioita voitaisiin siis siirrellä ja käsitellä kolmessa eri prosessissa, joissa vastaava ulosottomies määräytyisi eri perusteella sen mukaan mistä prosessista on kysymys. Vastaavana ulosottomiehenä toimisi eri henkilö perus- ja laajassa täytäntöönpanossa. Saman asian vireilläolon aikana vastaava ulosottomies saattaisi vaihtua jopa useamman kerran. Siitä milloin asia kuuluu perustäytäntöönpanoon ei ole esitetty säädettäväksi selvin kriteerein laintasolla vaan harkintanormilla asetuksessa, mitä on myös pidettävä puutteena.

Vireilletuloilmoituksessa tulee esityksen mukaan ilmoittaa vastaava ulosottoylitarkastaja tai ulosottotarkastaja ja hänen yhteystietonsa. Kyseistä velvollisuutta ei sen sijaan esityksen mukaan olisi tilanteessa, jossa vastaava ulosottoylitarkastaja vaihtuu ulosottotarkastajaksi tai päinvastoin täytäntöönpanoprosessin vaihtumisen vuoksi asian vireillä ollessa. Velallisella ei näin ollen käytännössä olisi aina tietoa siitä, kuka toimii kussakin eri täytäntöönpanon vaiheessa hänen vastaavana ulosottomiehenään tai että missä hänen asioitaan käsitellään.

Ehdotus täytäntöönpanon jakamisesta laajaan täytäntöönpanoon ja perustäytäntöönpanoon on saanut kritiikkiä usealta lausunnon antajalta jo aikaisemmassa lausuntopalautevaiheessa. Tämä lausuntopalaute ei ole aiheuttanut kuitenkaan tältä osin muutoksia hallituksen esitykseen. Vantaan käräjäoikeus toistaa jo

aikaisemmin esittämänsä kantansa siitä, että riskinä on, että velallinen ei enää vaikeuksitta tavoita päättäviä tahoja ja että velallisen taloudellisen tilanteen kokonaishallinta ulosotossa vaarantuu.

Muutoksenhaku ulosottomiehen menettelyyn

Esityksessä ehdotetaan, että toimivaltaista tuomioistuinta koskevaan ulosottokaaren 11 luvun 2 a §:n 3 momenttiin otetaan ehdoton säännös niin sanotusta kiinteistöforumista eli että yksinomaan kiinteää omaisuutta koskeva muutoksenhaku käsitellään pääsäännöstä poiketen siinä käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirissä kiinteä omaisuus sijaitsee.

Säännöstä on perusteltu sillä, että tuomioistuimella, jonka tuomiopiirissä kiinteä omaisuus sijaitsee, on yleensä parhaat edellytykset arvioida sitä, onko kiinteistö myyty oikeaan hintaan. Silloin jos valitus koskisi samanaikaisesti kiinteää omaisuutta ja muita täytäntöönpanotoimia tai päätöksiä toimivaltainen käräjäoikeus määräytyisi kuitenkin 1 ja 2 momentin mukaisesti.

Käräjäoikeus toteaa, että ulosottovalitusasioiden yhteydessä ei juurikaan järjestetä katselmuksia kiinteistöille. Käypää hintaa ja vertailuhintatietoja selvitetään yleensä kirjallisen aineiston perusteella. Ehdoton säännös voisi hankaloittaa asian selvittämistä ja aiheuttaa lisäkustannuksia tilanteessa, jossa ulosottovelallinen joutuu kiinteistöforumin vuoksi matkustamaan kauaksi asuinpaikastaan suulliseen ulosottoasian käsittelyyn, vaikka kiinteistöllä ei olisi tarvetta edes käydä. Ehdottomasta kiinteistöforumista on katsottu perustelluksi luopua myös riita-asioita koskevassa oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulosottokaaren 11 luvun 10 §:ää siten, että lausunnon käräjäoikeudelle antava ulosottomies korvataan säännöstekstissä kihlakunnanvoudilla.

Käräjäoikeus pitää perusteltuna sitä, että käräjäoikeudelle lausunnon antaa jatkossa vain lainoppineen koulutuksen saanut kihlakunnanvouti. Kihlakunnanulosottomiesten lausuntoja on käräjäoikeuden havaintojen mukaan jouduttu aika-ajoin täydentämään sen vuoksi, että lausunnoissa ei ole lausuttu asian ratkaisemisen kannalta keskeisistä seikoista. Kun lausunnon antaa jatkossa aina kihlakunnanvouti, palvelee se myös asian oikeudellista ratkaisutoimintaa käräjäoikeudessa.

Muuta

Vuodenvaihteessa ulosottoasioiden käsittely siirtyy Vantaan käräjäoikeudesta uuteen 1.1.2019 toimintansa aloittavaan Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuteen, joten jatkossa ulosottoasioihin liittyvät asiantuntijatehtävät tulee Uudenmaan alueella keskittää Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuteen.

Tämän lausunnon on valmistellut Vantaan käräjäoikeuden insolvenssiasioiden vastuutuomari käräjätuomari Otto Ollikainen.

Laamanni Timo Heikkinen